

אונקלוס

יג ואתקף לבא דפרעה ולא קביל מנהון כמא דמליל יי: יד ויאמר יי למשה

מַטְתָּם: (יג) וַיַּחֲזֹק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: ס (יד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּבֹד

בעל הטורים

(יג) מטתם. ב' הכא ואידך ומטה אהרן בתוך מטותם איתא במדרש שגם במעשה קרח בלע מטה אהרן את מטותם וכשהוציאו אז חזר ופלטם ולכך לא הוציאו פרח וע"כ כתיב ויוצא משה את כל המטת חסר לפי שבלעם:

רש"י

ונעשה מטה פ בלע את כלן (שנת 15): (יד) כבוד. תרגומו יקיר, ולא חתיקר, מפני שהוא שם דבא,

עיקר שפתי חכמים

פ מרדכיב מטה אהרן והי' גם בתוך נס:

לקוטי הלכות

אבל אם פן כבוד ה'יה מתבטל הבחירה והיה מתבטל כל העולם שנברא רק בשביל הבחירה. ועל-כן כל ימי קיום העולם בהכרח שיהיה בחירה. על-כן בדרכי נפלאותיו יתברך נתן כח גם להסמרא אחרא שיהיה להם כח לעשות איזה מופתים לפי שעה על-ידי כשפים ושמות הטמאה. (אורח חיים - הלכות ברכת השחר ה' - אות ע"ו)

ולומר 'אצבע אלהים הוא'. ואם אף-על-פי-כן החזיק לב פרעה, אבל בסוף הכרח להודות ולומר ה' הצדיק ולשלחם בעצמו. ואחר כך נתחרט ורדף אחריהם עד הים. ושם הראה ה' את ידו הגדולה ובקע את הים לפני בני ישראל ופרעה סבר שגם הוא יעבר הים ורדף אחריהם לתוך הים וישב ה' עליהם את מי הים וכו'. והנה מכל המעשיות הנוראות האלו וכאלו ומכל מה שמבאר בספרי קדש מזה, אנו רואין גדל כח הבחירה שנתן ה' יתברך להאדם בזה העולם המעשה. ועקר הבחירה על-ידי שהעלים רצונו, ואינו מגלה סודו כי אם לעבדיו הנביאים הרודפים ומתנגעים להשיג רצונו. ואלו הנביאים והצדיקים אמתיים מגלים רצונו על-ידי תפלתם הקדושה, שעל-ידי זה הם עושים מופתים ואותות נוראות בעולם. והעקר הוא משה רבנו שהוא רבן של כל הנביאים שעשה אותות ומופתים נוראים בעולם אשר לא נשמעו ולא נראו בכל הארץ כמו שכתוב (דברים ד) הנהיה כדבר הגדול הזה וכו', וכל מה שעשה הכל היה על-ידי תפלה כמו שכתוב (שמות טו) ויצעק אל ה'. וכן באלישע אמרו רבותינו ז"ל (מגלה כו) ואלישע כל מה דעביד בתפלה הוא דעביד.

(יג) וַיַּחֲזֹק לֵב פַּרְעֹה - כל מה שעבר על ישראל ביציאת מצרים ומבלת התורה ואחר כך וכל המלחמות לכבש ארץ-ישראל וכל מה שעבר עלינו אחר כך הכל באשר לכל עובר על כל אדם שרוצה לזכות לחיי עולם שבהכרח שיעבר עליו כמה מיני מלחמות בלי שעור ובכל עת שרוצה להתעורר ולהתחזק בעבודת ה' מתגברים בכל פעם יותר, ובפרט בהתחלה. כמו שהיה ביציאת מצרים שתקף בשבא משה אל פרעה להוציא את ישראל התגרה בהם ביותר ואמר: תכבד העבודה וכו', כי הסמרא אחרא כשרואה שבא צדיק אמתו בחינת משה ורוצה להוציא איש הישראלי מגלות נפשו הוא מתגרה ומתגבר עליו יותר ויותר ומכביד עליו על

לֵב פִּרְעֹה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם: (טו) לֵךְ אֶל-פִּרְעֹה בַּבֶּקֶר הַנֶּה יֵצֵא

אתיקר (לפרש"י יקיר) לבא
דפרעה סריב לשלחא
עמא: טו אזיל לות פרעה
בצפרא הא נפיק למיא

רש"י

כמו כי כזד ממך הדזר (שמות יט, יט): (טו) הנה יצא המימה. לנקביו, שהיה עושה ענמו מלוא,

לקוטי הלכות

העולם הזה והתאוות והפרנסה עד שקשה
עליו לזוז ממקומו לשוב לה' יתברך, אבל
דרך ישראל עם קדוש שהם תופסין אמונות
אבותיהם בידיהם ובכל פעם הם צועקים
אל ה', ועל ידי זה הם מכניעין בכל פעם
פרעה וחילותיו שהם הסטרא אחרא
וכתותיהם, אבל אף-על-פי שמכניעים הם
חזרין ומתגברין בכל פעם וכן פעם אחר
פעם כמה פעמים כמו פרעה שבכל עת
שבא עליו איזה מכה נכנע קצת, אבל אחר
כך חזר והתגבר, כמו שכתוב: ויחזק לב
פרעה ויכבד את לבו וכו' ואפלו אחר שהביא
ה' יתברך עליו כל העשר מכות והכרח
להוציא את ישראל ממצרים חזר וקפץ כל
חילותיו ודרך אחריהם, וכמו בן ממש עובר
על כל אדם בכל זמן וכל אחד יכול להבין
בעצמו כל זה לפי בחינתו וערכו איך שעוברים
עליו כמה עליות וירידות כמה וכמה פעמים
שכל זה נמשך מבחינה הנ"ל בחינת גלות
מצרים, כי עקר הגלות הוא גלות הנפש
וכל הגליות מכנים בשם מצרים, וכל זה
נמשך מענין הנאמר בהשיחות [לקוטי מוהר"ן
א' - סימן ע"ב], שיש כמה בחינות ביצר
הרע ומרבוי הכחות והבחינות שיש בהיצר
הרע משם נמשך כל זה מה שבכל פעם
מתגבר מתדש. ואפלו לאחר מתן תורה
שבכר פסקה זממתו והיה להם חרות ממלאך
המות וכו' וכו' לקדשה נפלאה ונוראה,
אף-על-פי-כן התגרה בהם אחר כך עד

שהחטיא קצתם בחטא העגל. והדבר פלא
מאד: מאין נמשך זאת שאחרי שפסקה
זהמתן וזכו לגבואת פנים בפנים יפלו אחר
כך כל כך, אך כל זה נמשך מענין הנ"ל
שיש כמה בחינות ביצר הרע ואפלו צדיקים
גדולים ונוראים יש להם יצר הרע שהוא
מלאך הקדוש וכו' וכו' ומשם נמשך כל
הנסיגות המבארים בתורה שנפשו אבותינו
את הקדוש-ברוך-הוא, כי אף-על-פי שזה
היצר הרע של הצדיקים הוא בחינת מלאך
הקדוש ממש והוא רק בחינת דינים עליונים
שלא זכו עדין להמתיקם וכו' אף-על-פי-כן
גם הצדיקים שאינם זוכין להמתיק אלו
הדינים ולשבר זה היצר הרע שהוא מלאך
הקדוש יכול אחר כך להתגרה בהם כל כך
עד שיפיל אותם מאד חס ושלום, וישעה
אותם מה' יתברך ויתעה אותם מאד כמו
שפטעו אז בעגל לולי משה שעמד בפרץ
והוציאם מזה וכפר בעדם, וכן עברו כהנה
וכהנה על כמה גדולים שהיו גדולים במעלה
ואחר כך נפלו מאד רחמנא לצלן, וכל זה
נמשך מבחינה הנ"ל. ועל-כן אמרו רבותינו
ז"ל: ואל תאמין בעצמך עד יום מותך,
על-כן צריכין תמיד לצעק אל ה' ולסלק
ולהשליך מאתו כל החכמות שמהם כל
הבלבולים רק לילך באמת ובחמימות ואז
לעולם לא ימוט פי צעקה ותפלות ותחנונות
ובקשות מועילים תמיד יהיה אף שיהיה.

(יורה דעה - הלכות שילוח הקן ד' - אות ו')